

6.SINIF 2.ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS

TÜRKLERİN ANA YURDU

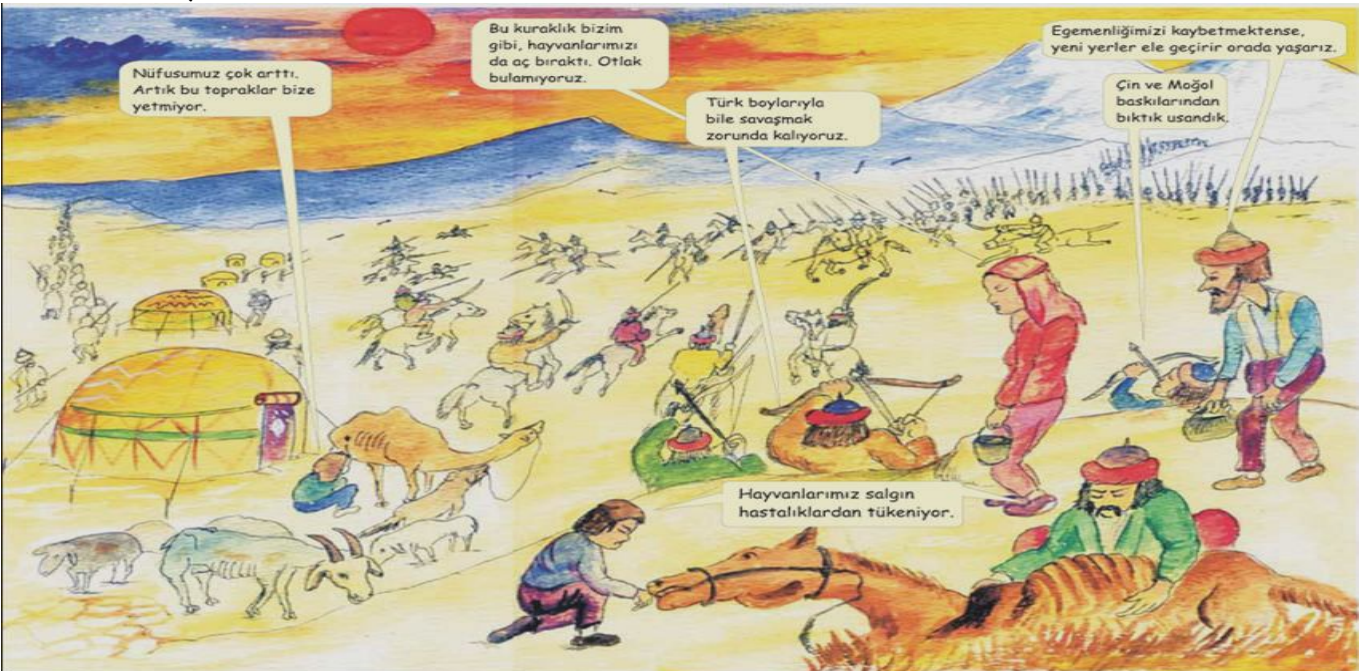
Türklerin tarih sahnesine çıkışları **Orta Asya'dır**. Orta Asya'nın sınırları; Doğuda Kingan Dağları, Batıda Hazar Denizi, Güneyde Himalaya Dağları, Kuzeyde Sibirya'dır.

ANADOLU'YA GÖÇLERİN SEBEPLERİ

- 1) Nüfus artışı ve otlakların yetersiz kalışı,
- 2) Olumsuz iklim şartları (Kuraklık, şiddetli kışlar)
- 3) Kendi aralarında ve diğer kavimlerle olan mücadeleler
- 4) Salgın hastalıklar
- 5) Türklerin Dünya hakimiyeti düşüncesi (Güneşin doğduğu yerden, battığı yere kadar her yeri fethetme arzusu)
- 6) Çin ve Moğol baskıları

GÖÇLERİN SONUÇLARI

- 1)- Orta Asya kültür ve Medeniyeti dünyanın değişik bölgelerine taşınmıştır.
- 2)- Göç etmeyip, Orta Asya'da kalan Türkler, ilk Türk Devleti olan "Asya Hun Devleti" ni kurmuşlardır.
- 3)- Göç eden Türk boyları gittikleri yerlerde yeni Türk Devletleri kurarlarken, oralandaki bazı devletleri de yıktılar.

ASYA HUN DEVLETİ (BÜYÜK HUN DEVLETİ) (TARİHTE KURULAN İLK TÜRK DEVLETİ)

- Başkenti **Ötüken**'dir.
- Kurulduğu tarih kesin olarak bilinmemektedir.
- Tarihte bilinen **İLK TÜRK DEVLETİ**'dir.
- Destanları **Oğuz Kağan Destanı**'dır.
- Bilinen ilk hükümdarı **Teoman**'dır. Teoman'dan sonra yerine oğlu **METE HAN** geçmiştir.
- Asya Hun devleti **METE HAN** zamanında en geniş sınırlarına ulaşmıştır.
- Mete Han döneminde; diğer Türk devletlerine de örnek olacak "**onluk sistem**"e dayalı ilk düzenli Türk ordusu kuruldu.
- Çinliler Türk akınlarına karşı koymak için **ÇİN SEDDİ**'ni yaptılar. (İnsan eli ile yapılmış aydan bile görülebilen seddin uzunluğu 1845 km, yüksekliği 15m genişliği 9 metredir.)
- Türkler Çinlileri yenmesine rağmen orayı almamışlar ve vergiye bağlamışlardır. Çünkü Çin çok kalabalık olduğu için Türkler kültürlerini kaybetmekten, kalabalık Çinliler arasında eriyip yok olmaktan korkmuşlardır.
- Büyük Hun Devleti **VERASET SİSTEMİ** ve **ÇİN SİYASETİ** nedeniyle Doğu ve Batı Hun Devleti diye ikiye ayrıldı. Batı Hunları **ARAL GÖLÜ** civarına göç etmek zorunda kaldılar. Doğu Hunları ise Kuzey ve Güney olarak ikiye ayrıldı. Ve daha sonra Çinliler tarafından ortadan kaldırıldı.

NOT : ORTA ASTA TÜRK DEVLETLERİYLE ÇİN ARASINDAKİ EN ÖNEMLİ SORUN İPEK YOLUNU ELE GEÇİRMEKTİR.

TÜRKLERDE VERASET SİSTEMİ NASILDI?

Türklerde devlet hükümdar ailesinin ortak malı sayılırdı. Ve ülke hükümdarın sağlığında oğulları arasında paylaştırılırdı. Bu taht kavgalarına ve devletin yıkılmasına neden olurdu.

TÜRKLERE KARŞI ÇİN SİYASETİ NASILDI?

Çin göçebe hayatı yaşayan ve savaşçılıkları gelişmiş olan Türk Ordusu karşısında çaresiz kalıyordu. Hatta Türk Akınlarını durdurmak için **ÇİN SEDDİ**'ni yaptırmıştı. Buna rağmen Türkleri durduramamıştı. Bu durum karşısında çaresiz kalan **Çin şu siyaseti takip etti:**

- 1- Çin prenslerini Hun Hakanlarıyla evlendirerek, prensesin yanında Hun sarayına çok sayıda hizmetkar gönderdiler. Bu hizmetkarlar casusluk faaliyetinde bulunarak, Türkler hakkında bilgi topladılar.
- 2- Türk Beylerine hediyeler göndererek, onları kendilerine bağlamaya ve ekonomik olarak Çin'e bağımlı yaşamaya alıştırdılar.
- 3- Türk Beylerini birbirlerine karşı kıskırtarak, Türk devletinin parçalanmasını sağladılar.

AVRUPA (BATI) HUNLARI VE KAVİMLER GÖÇÜ

KAVİMLER GÖÇÜ(375): Batı Hunları Çin'in ve Doğu Hunları'nın baskısıyla Aral Gölü civarına göç etmişlerdi. Burada 200 sene hayatlarını sürdüren Batı Hunlarının nüfusları arttı. Toprakları yetersiz kalmaya başladı. Ve başka Türk Boylarının katılmasıyla güçlendiler.

MS. 374 yılında VOLGA (İTİL) nehrini aşarak Batı'ya (Avrupa'ya) doğru ilerlemeye başladılar. Türklerin bu ilerlemeleri karşısında önlerinde bulunan Vizigot, Ostrogot, Vandal, Sakson, Frank, Germen gibi bir çok kavim hareketlenerek Türklerden kaçmaya başladılar. Böylece Batı Hun Türklerinin, sebep olduğu bu olaya tarihte **KAVİMLER GÖÇÜ** adı verilir.(375)

KAVİMLER GÖÇÜNÜN SONUÇLARI:

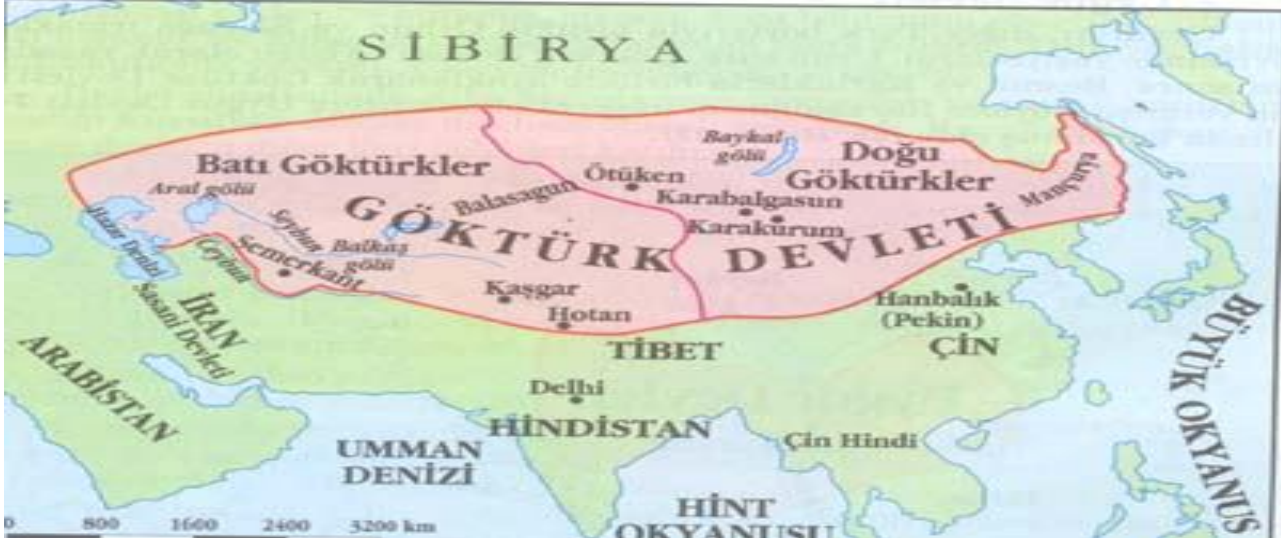
- Roma İmparatorluğu; Doğu ve Batı Roma İmparatorluğu olmak üzere ikiye ayrıldı.(395)
- Avrupa'nın yapısı değişti. İngiltere, Fransa gibi Avrupa devletlerinin temeli atıldı.
- Barbar kavimler arasında Hristiyanlık hızla yayıldı.
- Avrupa'da **FEODALİTE (DEREBEYLİK)** adı verilen yönetim biçimi ortaya çıktı.
- İlk çağ kapandı, Ortaçağ başladı.

AVRUPA (BATI) HUN DEVLETİ

Kavimler göçünden sonra Avrupa'ya gelen Hunlar tarafından kurulmuştur. İlk hükümdarları BALAMİR, en önemli hükümdarları ATTILA'dır. **Attila'nın amacı;** büyük bir devlet kurmak, Doğu Roma (Bizans) ve Batı Roma İmparatorluklarını egemenlik altına almaktı. Bizans'ı vergiye bağlamayı başarmıştır.

Attila ölünce iç karışıklıklar, Bizans saldırıları ve taht kavgaları yüzünden yıkılmıştır.

GÖKTÜRK DEVLETİ (TÜRK ADINI KULLANAN İLK DEVLET)

- 552'de Bumin Kağan önderliğinde **Ötügen** merkez olmak üzere kuruldu.
- Tarihte **Türk adını ilk defa** devlet adı olarak kullanan ilk topluluktur.
- Hunlardan sonra Türk boylarını bir araya toplayan **ikinci Türk devletidir.**
- **İlk Türk alfabesini** kullanmışlardır. (**Göktürk alfabesi**)
- Destanları **Ergenekon Destanı**'dır.
- Bumin Kağan'ın yerine geçen Mukan Kağan zamanında devlet en parlak dönemini yaşadı.
- Göktürk Devleti, Çin entrikaları sonucu, 582 yılında Doğu ve Batı Göktürkler olarak ikiye ayrıldı.
- Daha sonra Doğu ve Batı Göktürklere Çin hakimiyeti altına girdiler.

II. GÖKTÜRK DEVLETİ (KUTLUK DEVLETİ)

- 1. Göktürk Devleti'nin Çin hakimiyeti altına girmesinden sonra Türkler 50 yıl boyunca bağımsızlık özlemi ile yaşadılar.
- Sonunda 682 yılında Kutluk Kağan önderliğinde Çin'e karşı ayaklanma başarılı olmuş ve 2. Göktürk (Kutluk) Devleti kurulmuştur.
- Ünlü hükümdarları Bilge Kağan döneminde, Kültigin ve Tonyukuk ile birlikte, en parlak dönemlerini yaşadılar.
- Bilge Kağan'ın ölümünden sonra zayıflayarak Basmil, Karluk ve Uygurlar'ın isyanı sonucu yıkıldılar.

GÖK TÜRK KİTABELERİ

- ❖ Gök Türklerden günümüze kalan en önemli eser **Orhun Yazıtlarıdır. (Göktürk Kitabeleri)**
- ❖ Bu kitabeler **Bilge Kağan, Kültigin Kağan ile Vezir Tonyukuk** adına dikilmiştir.
- ❖ Bu yazıtları Danimarkalı Wilhem Thomsen (Vilyım Tamsın) çözmüştür.
- ❖ Bunlar **Türk tarihi ve Edebiyatının ilk yazılı belgeleridir.** Bundan önceki Türk tarihini Çin kaynaklarından öğreniyoruz.Çünkü Türkler yazıya geç geçmişlerdir.
- ❖ Bu yazıtlarda Göktürk Tarihi ve Türk Uygarlığı hakkında önemli bilgiler verilmektedir

UYGURLAR (YERLEŞİK YAŞAMA GEÇEN İLK TÜRK DEVLETİ)

- Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından kuruldu.
- Başkenti (merkezi) Karabalgasun'dur.
- **Yerleşik yaşamı benimseyen ilk Türk topluluğudur. (Tarım ile uğraştıkları için)**
- **Maniheizm'i** benimsediler. Mani dini et yemeyi ve savaşmayı yasaklıyordu. Bu sebeple Uygurlar savaşçılık özelliklerini kaybettiler.
- Tarım, sanat, ticaret alanında çok ilerlemişlerdir.
- 18 harfli **Uygur Alfabesini** hazırladılar.
- Tahta harflerden **MATBAA'yı** oluşturdular, pamuktan **KAĞIT** yaptılar.
- Destanları Türeyiş Destanı ve Göç Destanıdır.
- 840 yılında Kırgız Türkleri tarafından yıkıldılar.

UYARI : Uygurların **yerleşik yaşama** geçmelerinde etkili olan faktörler;

- ** Tarım ve ticaretle uğraşmaları
- ** Mani dinini benimsemeleri (Çünkü mani dini et yemeyi yasaklıyordu. Bu sebeple tarımla uğraşmışlardır.)

ORTA ASYA TÜRKLERİNDE DEVLET YÖNETİMİ

KURULTAY: Ülkenin önemli devlet meselelerinin görüşüldüğü meclistir. Son kararı Hükümdar verir. Bunun için için Kurultay bir danışma meclisidir.

Hükümdar Ünvanları : Han, Hakan, Kağan, İlteber, İlteriş, İdikut

Kağan' ın karısına **HATUN** denir. Devlet yönetiminde hatun söz sahibidir. Bu kadına değer verildiğini gösterir.

TÜRKLERDE DİNİ İNANÇ

Türklerin islamiyetten önceki inançları **Gök tanrı** inancıdır. Tek Tanrılı bir dindir. Türklerde bir çok dini inancın görülmesi bazen de farklı dinlerden olanların mezarlarının yan yana görülmesi dini hoşgörü olduğunu gösterir.

Maniheizm(Mani dini) : Et yemeyi ve savaşmayı yasaklayan bir din olduğu için bu dini kabul eden Uygur Türkleri Türklük özelliklerini kaybetmişlerdir.

Kut İnanç: Ülkeyi yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiği inancına denir. Kağan olan kişi Tanrının kendisini Kağan olarak seçtiğine ve kendine **Kut** verdiğine inanırdı.

Ahret İnanç: Ölülerini eşyaları ile gömmüşlerdir. Bu durum, Türklerin **ahirete** inandıklarını gösterir

Yug: Cenaze töreni

Kurgan: Mezar

Balbal: Mezar başına o kişinin hayatta iken öldürdüğü düşman kadar heykel dikilirdi. Dikilen bu heykele balbal denirdi. Bu onun kahramanlığını gösterirdi.

Türklerin kabul ettikleri diğer dinler:

- Şamanizm, Mani ve Buda dinleri, Yahudilik ve Hıristiyanlık

TÜRKLERDE ASKERLİK

Eli silah tutan herkes askerdir. Bu yüzden Türklere **"ASKER - MİLLET"** denmiştir.

- Mete ilk düzenli orduyu kurmuştur. Bu tarih (M.Ö 209) aynı zamanda Türk silahlı kuvvetlerinin kuruluş yılıdır.
- Mete onlu sistemi getirmiştir.
- Başlıca silahları, ok, yay, kılıç, kalkan.

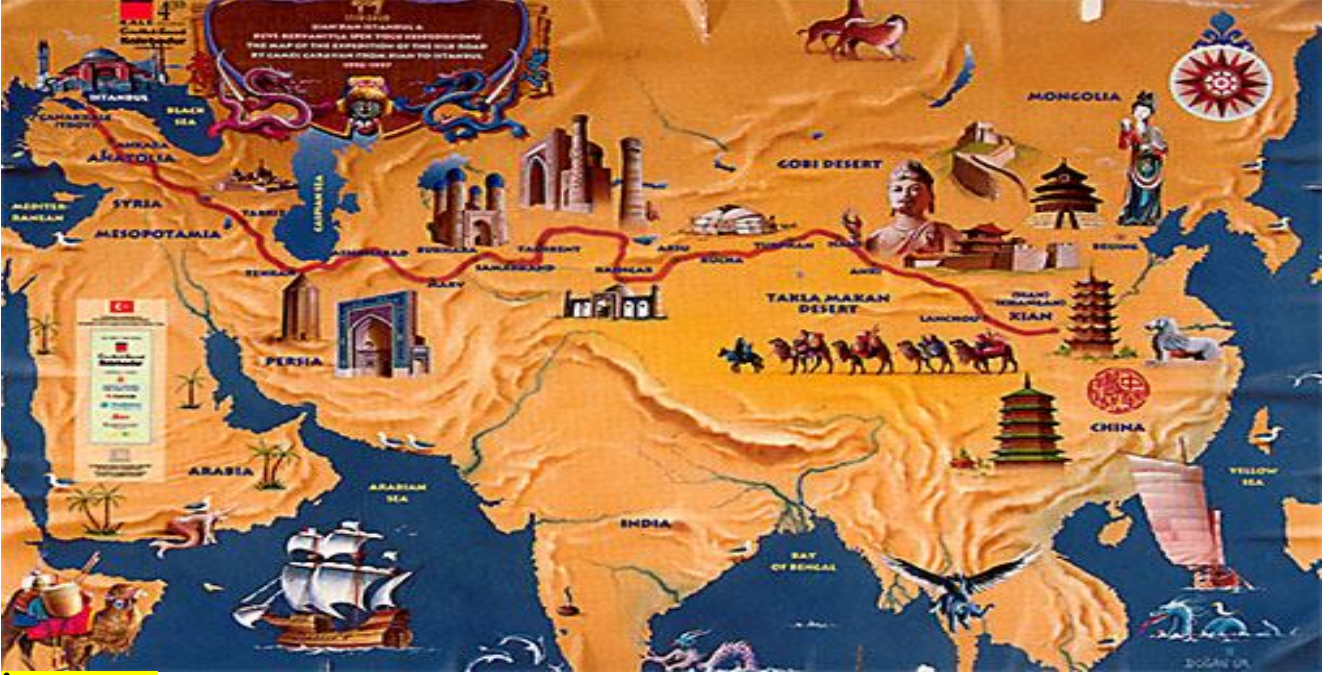
NOT:

GÖÇEBE HAYAT

YERLEŞİK HAYAT

● Çadırlarda yaşarlar.	Evlerde yaşarlar.
● Hayvancılık	Tarım ve ticaret
● Taşınabilir eşya	Taşınamaz eşya
● Savaşçıdırlar	Savaşçılık gelişmemiş
● Kalıcı eser yoktur	Kalıcı eser vardır.
● Hunlar, Göktürkler	İlk defa Uygurlar

İPEK YOLU (ŞİAN'DAN İSTANBUL'A KADAR İPEK YOLU)

İpek Yolu: Çin'in Şian kentinden başlayıp Anadolu ve İstanbul'dan Avrupa'ya gider. Çin'den ipek ticareti yaygın olarak yapıldığı için yola bu ad verilmiştir. İpek yanında değerli porselen, kağıt, baharat ve değerli taşlarda satılırdı.

Tarihte bu yolu ele geçiren devletler zenginleşmişler kaybedenler fakirleşip zayıflamışlardır.

Hunlar ve Göktürkler bu yol için Çin Q ile mücadele ederken, Göktürkler Bizans ile işbirliği yaparak Sasanilerin ipek yolu hakimiyetini kırmaya çalışmışlardır

Bu yol sayesinde doğu ve batı toplumları siyasal, sosyal ve ekonomik alanda birbirinden etkilenmişlerdir. Çinin bulunduğu kağıt-matbaa-barut-pusula gibi buluşlar bu yol ile Ön Asya'ya ve Haçlı Seferleri ile de Avrupa'ya geçmiştir.

ÇÖLE İNEN NUR (İSLAM TARİHİ)

İslamiyet'ten Önce Arap Yarımadasının Durumu: CAHİLİYE DEVRİ DENİR.

- İslamiyet'ten önce Arap yarımadasında Putperestlik yaygındı. Diğer dinler:
- Sabilik : (Yıldız ve gök cisimlerine tapma)
- Mecusilik: (Zerdüş inancı. Ateşe tapma)
- Hıristiyanlık
- Yahudiler
- Hanif : (Hz.İbrahim'in tek tanrı inancı. Puta tapmazlar, içki içmezler ve haksızlık yapmazlardı. Hz. Muhammed'in anne ve babası da Hanif dinine bağlıydılar.)
- Bu dönemde kabileler arasında siyasal birlik yoktu, kavgalar vardı. Sadece haram aylarda savaşmazlar bu dönemde Kabe'deki putları ziyaret ederlerdi.
- İnsanlar arasında eşitlik yoktu.Köle ticareti yapılırdı.
- Arap toplumu göçebe (**bedevi**) ve yerleşik halk olmak üzere ikiye ayrılırdı.

HZ MUHAMMED' İN HAYATI:

- 571 yılında Mekke'de doğdu. Annesinin adı Âmine, babasının adı Abdullah'tır.
- Babası Hz Muhammed doğmadan öldü, ona dedesi Abdülmuttalib baktı. Dedesi ölünce bu kez amcası Ebu Talib'in yanında kaldı.
- Hz. Muhammed amcası ile ticaret yaptı. Güvenirliğinden dolayı "Muhammed'ül emin" (Güvenilir Muhammed) adıyla anıldı.

- 25 yaşında Hz. Hatice ile evlendi.
- 40 yaşına doğru toplumdan uzaklaşarak zamanın çoğunu Hira Mağarasında geçirmeye başladı. Burada Cebrail (a.s) ona ilk vahiyi getirdi ve peygamberliği başladı. (611)
- Hz. Muhammed'e ilk inananlar: -Hz.Hatice -Hz.Ali -Hz.Ebubekir -Zeyd b. Harise
- Hz. Muhammed Mekkeliler tarafından tehdit edilince Mekke'den Medine'ye göç etti. 622 yılında yapılan bu göçe "**Hicret**" adı verilir.
- Mekke'den Medine'ye göç edenlere "**Muhacir**" (göçmen), Medinelilere de "**Ensar**" (Yardımcı) adı verilir.
- Hicretle Medine'de ilk İslam Devleti kurulmuş oldu.

HZ MUHAMMED DÖNEMİ SAVAŞLARI

Bedir Savaşı (624)

Taraflar: Mekkeli müşrikler - Medineli Müslümanlar

Sebe: Müslümanlar Mekke'den göç ederken bütün mallarını bırakmışlardı. Bunlara karşılık Mekke kervanını vurmaya karar verdiler.

Sonuç:

1-Zafer Müslümanların oldu.

2-Esirler 10 Müslüman çocuğa okuma yazma öğretirlerse serbest kalacaklardı.

Önemi: 1-Mekke ile Medinelilerin ilk savaşıdır.

2-Savaşın diğer bir ismi de Akrabalar savaşıdır.

3- Savaş sonunda Hz. Muhammed'in esirler ile ilgili aldığı karar eğitime ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

Uhud Savaşı (625)

Taraflar: Mekkeli müşrikler - Medineli Müslümanlar

Sebe: Mekkeliler Bedir Savaşı'nın öcünü almak istediler.

Sonuç: 1-Hz. Muhammed yaralandı.

2- Mekkeli müşrikler kazandı.Müslümanlar yenildi.

Önemi: Müslümanlar peygamberin sözünü dinlememenin cezasını ilk kez çektiler.

Hendek Savaşı (627)

Taraflar: Mekkeli müşrikler - Medineli Müslümanlar

Sebe: Mekkeliler İslamiyet'in yayılmasını istemiyorlardı.

Sonuç: Selman-ı Farişi adlı bir İranlının tavsiyesi ile Medine'nin etrafında hendekler kazıldığı için Mekkeliler geri dönmek zorunda kaldılar.

Önemi: Hendek Savaşı, Mekkelilerin Müslümanların üzerine yaptığı son saldırı oldu. Bundan sonra Mekkeliler savunmaya çekildiler.

Hudeybiye Antlaşması (628)

Taraflar: Mekkeli müşrikler - Medineli Müslümanlar

Önemli maddeleri:

1-Her iki taraf birbiri ile 10 yıl savaşmayacak.

2-Müslüman olup Medine'ye giden kişiler Medine'ye alınmayacak, Medine'den Mekke'ye gelenler ise geri verilmeyecek. (Bu madde daha sonra kaldırılmıştır. Çünkü Medine'ye alınmayan Müslümanlar Mekke'ye dönmediler ve Mekke ile Medine arasında kalıp Mekke kervanlarını vurmaya başladılar.)

Önemi: Mekkeliler Müslümanların varlığını kabul etmişlerdir.

Hayber'in Fethi (629)

Taraflar: Müslümanlar - Yahudiler

Sebe: Yahudiler, Mekkeliler ile birleşip Müslümanlara zarar veriyorlardı.

Sonuç: Medine-Şam yolu güvenlik altına alındı.

Mekke'nin Fethi (630)

Taraflar: Mekkeliler - Müslümanlar

Sebeup: Mekkeliler Müslümanlara karşı kuvvet toplamaya başlamışlardı.

Sonuç: 1-Hz.Muhammed, Kabe'yi ziyaret ederek putları kırmıştır.

2-Bütün Mekkeliler İslamiyet'i kabul ettiler.

3-Mekke'nin fethi bütün Arabistan'ın fethini sağlayan önemli bir başlangıç oldu.

4-Mekke'nin fethi ile İslam Devleti kuruldu.

Hz. Muhammed'in Vefatı

Hz.Muhammed, son seferi olan Tebük seferinden dönüşte hastalandı. İmamlığı Hz.Ebubekir'e bıraktı ve 8 Haziran 632'de vefat etti.

Hz.Muhammed, vefat ettiği odaya gömüldü.

Hz.Muhammed'in mezarına Ravza-yı Mutahhara (Cennet bahçesi) adı verilir. (Peygamberin mezarı Medine şehrinde dir.)

-** Hz. Muhammed'den sonra **Dört Halife dönemi** başladı. Halifeler seçimle iş başına geldiler.Bu sebeple **cumhuriyet dönemi** de denir. Bu dört halifenin isimleri sırasıyla şöyledir.

1. Hz. Ebubekir

2. Hz. Ömer

3. Hz. Osman

4. Hz. Ali

Hz. Ebubekir Dönemi (632-634)

- Ortaya çıkan yalancı peygamberler sorununu çözdü.
- Zekat ve vergi vermeyen, dinden dönen kabileler ile savaşarak Müslümanları tekrar Medine etrafına topladı.
- İlk kez Arap Yarımadası dışında fetihlere başladı.
- Yermuk Savaşı ile Bizans, ilk kez mağlup edilmiştir.
- Kur'an ayetleri birleştirilerek kitap haline getirildi.

UYARI:

Savaşlarda hafızların şehit olmaları üzerine Kur'an ayetleri kitap haline getirilmiş ve böylece Kur'an değişmeden günümüze kadar gelmiştir.

Hz. Ömer Dönemi (634-644)

- Seçimle başa geldi. Adaleti, doğruluğu ve cesareti ile ün yapmıştır.
- Kuzey Afrika'nın fethine başlanarak, Mısır'ın tamamı fethedildi.
- Sasaniler ile yapılan Kadisiye (636), Celula (637) ve Nihavent (642) savaşlarının sonucunda İran ve Irak toprakları Müslümanların eline geçti, Sasani İmparatorluğu'na son verildi.

UYARI: Bu gelişmelerden sonra Müslümanlar, Türkler ile komşu olmuşlardır.

TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI

- Fethedilen topraklar adı verilen yönetim birimlerine ayrılmıştır. Bu illere valiler tayin edilmiştir.
- Düzenli ordu ve ordugâhlar kurulmuştur.
- Mali ve askeri amaçlı divan örgütü kurulmuştur.
- Devlet hazinesi kurulmuştur.
- Adli teşkilat kurularak illere kadılar tayin edildi.
- İktisadi sistemi uygulanmaya başlamıştır.
- Hicri takvim kullanılmaya başlandı.

UYARI:

Hz Ömer zamanında teşkilatlanma çalışmalarının yapılma sebebi; fetihlerle ülke sınırlarının genişlemesidir.

Hız. Osman D6nemi (644-656)

- İıran'ın fethi tamamlanmıştır.
- İlk defa M6sl6manlar ile T6rkler karşı karşıya geldi. Kafkasya'ya giren İslam orduları Hazarlar ile yapılan savaşta yenilerek geri 7ekildiler.
- Kuzey Afrika'nın fethi tamamlanmıştır.
- İslam devletinin ilk donanması bu d6nemde kuruldu.
- Kur'an 7oğaltılarak 6nemli merkezlere g6nderildi.
- Hız. Osman'ın kendi soyundan olanları valiliklere ataması huzursuzluklara yol a7tı. Bundan dolayı Hız Osman bu durumdan rahatsız olanlar tarafından şehit edilmiştir.

Hız. Ali D6nemi (656-661)

- Hız Ali d6neminde siyasi sebeplerden dolayı M6sl6manlar arasında;
 - Cemel Vakası
 - Sıffin Savaşı
 - Hakem Olayı yaşandı.
 - Fetihler durdu.
 - İ7 karışıklıklar arttı.
 - İslam'da ilk ayrılıklar yaşandı.

EMEVİLER D6NEMİ (661 -750)

- Bu d6nemde halifelik, saltanat haline getirildi.(Halifelik babadan oğula ge7meye başladı.)
- Arap olmayanlara k6t6 davranarak **Arap milliyet7iliğini başlattılar.** Emeviler kendi soylarını, Arap olmayan M6sl6manlara karşı 6st6n tutarak Arap milliyet7iliğini savundular. Bu nedenle İslamiyet T6rkler arasında bu d6nemde yayılmamıştır.
- İslam Devleti'nin ger7ek anlamda kurulmasını sağladılar.
- İslam Devleti en geniş sınırlarına Emeviler d6neminde ulaşmıştır.

Emevi Devleti'nin Yıkılış Sebepleri:

- 1- 6nemli g6revlere Emevi soyundan olanları getirmeleri.
- 2- Arap olmayan M6sl6manlara değer vermemeleri.
- 3- Hız.Ali'nin oğullarının halifeliği ele ge7irme 7abaları.
- 4- Fetihlerin durması
- 5- Emevi ailesi arasındaki ge7imsizlik
Emevi ailesi Abbasiler tarafından yok edilmiştir.

ABBASİLER (750-1258)

- Abbasiler, Arap milliyet7iliğini terk ederek, Talaş savaşından sonra T6rk-Arap ilişkilerini arttırmışlardır.
- Abbasilerin hoşg6r6l6 politikası sonucunda İslamiyet daha hızlı yayılmış ve T6rkler bu d6nemde İslamiyet'i kitleler halinde kabul etmişlerdir.
- Abbasiler bilime 6nem verdiler. Harezmi gibi bir7ok bilgin bu d6nemde yetişti.
- Abbasiler T6rk askerleri ve aileleri i7in "Samarra" şehrini kurdular.

TALAS SAVAŞI : (T6RKLER M6SL6MAN OLMAYA BAŞLADILAR.)

Sebebi: 7inlilerin Orta Asya'ya tamamen hakim olmak istemesi.

- Abbasilerle 7inliler arasında yapılan "**Talas Savaşı**"nda T6rkler Abbasileri desteklemişlerdir. Abbasiler savaşı kazanmıştır.
- Bu savaŐtan sonra T6rkler İslamiyet'e ge7meye başladı.

- **İlk M6sl6man T6rk boyu :** Karluklar. (Daha sonra Yağma ve 7iğil boyları)
- **İlk M6sl6man T6rk devleti :** Karahanlılardır.

Talas Savaşının Önemi:

- Orta Asya Çin egemenliğine girmekten kurtuldu.
- Talas savaşı kağıt, matbaa, barut ve pusula gibi teknik buluşların dünyaya yayılmasında etkili oldu.

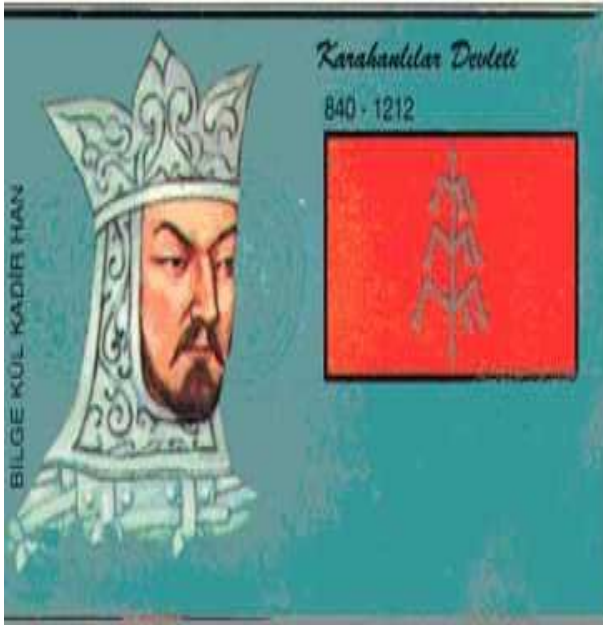
Türklerin İslamiyet'e Girmelerinin Nedenleri:

- İslam dini ile Gök Tanrı dini arasındaki benzerlik. (Tek Tanrı inancı)
- İslamiyette ve Türklerde Ahiret inancının olması.
- Türklerdeki Cihan Hakimiyeti düşüncesi ile İslamiyetteki Cihad anlayışının benzemesi
- İslamiyetteki ahlak anlayışı ile Türklerin anlayışının benzemesi.
- Abbasilerin hoşgörülü tutumu.

Türklerin İslamiyet'e Hizmetleri:

- İslamiyet'in yayılmasında etkili oldular.
- Haçlı seferlerine başarıyla karşı koydular.
- Halifeliği dış tehlikelere karşı korudular
- İslam ülkelerinde bilimin gelişmesini sağladılar.

KARAHANLILAR (İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETİ)

- ✓ Uygurların yıkılması ile Karluklar, Çiğil ve Yağma Türkleri ile birleşerek Karahanlılar Devleti'ni kurdular (840).
- ✓ Satuk Buğra Han, İslamiyeti kabul etti. Karahanlılar, 960 yılından itibaren Müslüman bir Türk devleti haline geldi.
- ✓ Türkçeyi resmi dil kabul ettiler.
- ✓ Ticareti geliştirmek için ribat adı verilen kervansaraylar yaptılar.
- ✓ Karahanlılar, iç karışıklıklar sonunda doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrıldı. Doğu Karahanlılar Karahitaylılar tarafından ortadan kaldırıldı (1211).
- ✓ Batı Karahanlılar ise Harzemşahlar tarafından yıkıldı (1212).

**** Kaşgarlı Mahmut "Divan ı Lügâti Türk" adlı eseri yazmıştır. Amacı Türkçe'nin Arapça'dan zengin bir dil olduğunu anlatmak ve Araplara Türkçe'yi öğretmektir.

**** Yusuf Has Hacip "Kutadgu Bilig" adlı eseri yazmıştır.Kutadgu Bilig Mutluluk Bilgisi anlamına gelir. Bu eserde devlet yönetimi ile ilgili öğüt ve ahlak konusunda bilgiler verir. İnsanların iyi olması için neler yapması gerektiğini anlatır.

GAZNELİLER

- Gazne Devleti, Afganistan'ın Gazne şehrinde kurulmuştur.
- Kurucusu Alp Tekin'dir.
- Gaznelilerin en parlak dönemi Sultan Mahmut (Gazneli Mahmut) devridir.
- Gazneli Mahmut Hindistan üzerine 17 sefer düzenledi. Amaç İslamiyeti yaymaktı.
- **Sultan ünvanını** ilk kez Gazneli Mahmut kullanmıştır.
- Gazneli Mahmut bilime ve sanata önem verirdi.
- Gazneliler savaşlarda filleri kullanıyordu. Bu da karşı orduların dikkatini dağıtıyordu.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- Çağrı ve Tuğrul kardeşler Anadolu'ya akınlar düzenledi.
- Yapılan bu akınlarda amaç: Anadolu'yu tanımak ve keşfetmekti.
- 1040 yılında Gaznelileri **Dandanakan** Savaşında yenince Büyük Selçuklu devleti resmen kuruldu.
- En geniş sınırlara Melikşah döneminde ulaşıldı.

- Tuğrul bey hükümdar olunca adına para bastırıldı, hutbe okuttu. Sultan olan kişi kendi adına para bastırır ve hutbe okuturdu.

- 1048'de gerçekleşen Pasinler Savaşı, Selçukluların Bizans'a karşı kazandığı ilk zaferdir.

- **Malazgirt Savaşı (1071):**

- Anadolu'ya akınlar düzenleyen Selçuklu hükümdarı Alparslan ile Bizans İmparatoru Romanos Diyojen (Romen Diyojen) arasında yapıldı. Selçuklular bu savaşı kazandı.

- **Malazgirt Savaşı'nın önemi:**

1- Anadolu'nun kapısı Türklere açıldı. Türklere Anadolu'ya yerleşmeye başladılar.

2- Anadolu'da Türk Devletleri kurulmaya başladı.

3- Türkiye Tarihi başlamıştır.

4- Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi sonucunda Bizans Avrupa'dan yardım isteyince Haçlı Seferleri meydana geldi.

**** Nizamülmülk** Selçukluların en ünlü veziridir. Çok iyi devlet adamıdır.

- Aynı zamanda dönemin üniversitesi sayılan **"Nizamiye Medreselerini"** kurdu.
- Ayrıca **"Siyasetname"** adlı eser yazmış. Bu eserde devlet işlerinin nasıl olması gerektiğini anlatmıştır.

Selçuklular en geniş sınırlara Alparslan'ın oğlu **Melikşah** döneminde ulaşmıştır.

Melikşah 1092'de öldükten sonra oğulları arasında taht mücadelesi olmuş ve ülke zayıflayarak 1157'de yıkılmıştır.

6.SINIF 2.ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS

ANADOLU'YA İLK TÜRK AKINLARI :

* **Anadolu** ; Asya ile Avrupa kıtaları arasında Karadeniz,Marmara,Ege Ve Akdeniz ile çevrili bir yarımadadır.Anadolu'nun iklimi,yer şekilleri,su kaynakları ve verimli toprakları ile tarih boyunca her zaman devletlerin sahip olmak istediği bir yer olmuştur.

* Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınları 4. yüzyılda **Hunlar**, 6. yüzyılda **Sibirler** tarafından yapılmıştır.

* Anadolu'ya yerleşmek amacıyla ilk Türk akınları Büyük Selçuklu Devleti komutanı " **ÇAĞRI BEY** " tarafından **1015** tarihinden itibaren yapılmıştır.

ANADOLU'NUN TÜRKLEŞMESİNDEKİ GELİŞMELER :

1015	İLK TÜRK AKINLARI	Büyük Sel.Dev. komutanı Çağrı Bey taraf. yapılmıştır.
1048	PASINLER SAVAŞI (B.Sel.Dev X Bizans İmp)	Bizans İmp. ile yapılan ilk savaştır ve zaferdir.
1071	MALAZGİRT SAVAŞI (B.Sel.Dev X Bizans İmp)	Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.
1176	MİRYOKEFALON SAVAŞI (A.Sel.Dev X Bizans İmp)	Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşti.

Malazgirt Savaşı'nın (26 Ağustos 1071) Önemi:

Türklerin Anadolu'da ilerleyişleri ve Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atmak isteyişi, Malazgirt Savaşı'na neden olmuştur.

Malazgirt Savaşı'yla **Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış oldu**. Türkler, bu zafer sonrası Anadolu'ya toplu olarak yerleşmeye başladılar.

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

Malazgirt zaferinden sonra Büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Alparslan,komutanlarına Anadolu'nun fethi için görev vermiştir.Bu komutanlarda kendi adlarını verdikleri ilk Türk Beyliklerini kurmuşlardır. – **DSMAÇ** -

Beyliğin Adı	Kurucusu	Kurulduğu Yer
Danışmentliler	Danışment Gazi	Sivas, Çorum, Tokat çevresi
Saltuklular	Ebu'l Kasım Saltuk Bey	Erzurum (İlk Beylik)
Mengücekliler	Mengücek Gazi	Erzincan
Artuklular	Artuk Bey	Mardin, Diyarbakır, Hasan Keyf
Çaka Beyliği (Türk tarihindeki ilk denizci beylik)	Çaka Bey	İzmir

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİNİN TÜRK TARİHİNDEKİ ÖNEMLERİ :

1.Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağladılar.

2.Anadolu'yu, yaptıkları eserler, kurdukları şehirlerle bayındır hale getirdiler. Türk-İslam kültürünü yaydılar.

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ'NİN KURULUŞU

Anadolu Selçuklu Devleti, 1077 yılında, **Kutalmışoğlu Süleyman Şah** tarafından, **İznik**'te kurulmuştur.

Miryokefalon Savaşı'nın Önemi :

Miryokefalon Savaşı, Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan zamanında (1176 yılında) yapılmıştır. Türkleri Anadolu'dan atmak isteyen Bizans bu savaşta bir kez daha yenilmiştir. Bu savaş sonucunda;

- 1.Türklerin Anadolu'ya yerleşmeleri kesinlik kazanmıştır.
2. Bizans, Türkleri Anadolu'dan çıkaramayacağını anlamıştır.

HAÇLI SEFERLERİ (1096-1270)

11. ve 12. yüzyıllarda Avrupalı Hıristiyan devletlerin, kutsal sayılan Kudüs'ü Müslümanlardan geri almak, Türklerin ilerleyişini durdurmak ve İslam dünyasının zenginliklerine sahip olmak amaçlarıyla Türk ve İslam ülkeleri üzerine yaptığı saldırılara "**Haçlı Seferleri**" denir. Avrupalılar, 1096 – 1270 yılları arasında sekiz kez sefer düzenlemiştir. Bunlardan ilk dördü Anadolu üzerinden diğerleri ise deniz yolu ile gerçekleştirilmiş, ancak başarılı olamamışlardır.

HAÇLI SEFERLERİ'NİN NEDENLERİ:

A) DİNİ NEDENLER

1. Hıristiyanlarca kutsal sayılan **Kudüs** Müslümanlardan geri alınmak istenmesi.
2. Papanın, sefere katılanlara cennet vaat etmesi.
3. İslâmiyet'in batıya yayılmasını engelleyerek Hıristiyanlığı tekrar doğuya yayma düşüncesi.

B) SİYASİ NEDENLER

- 1.Malazgirt Zaferinden sonra Bizans'ın Türklere karşı Papadan yardım istemesi.
- 2.Kralların ve Derebeylerin güçlü ve zengin olma düşüncesi.

C) EKONOMİK NEDENLER

1. Avrupa'nın fakirliği karşısında İslâm dünyasının zenginliği.
2. Fakir Hıristiyan halkın bu seferlerle zengin olma düşüncesi.
3. Müslümanların kontrolündeki İpek ve Baharat yollarının kontrolünü ele geçirme düşüncesi.

Yukarıda verilen sebeplerden dolayı Avrupalılar, Müslümanlar üzerine seferler düzenlediler. Büyük Haçlı Seferleri'nin sayısı sekizdir. Bunlardan ilk dördü önemlidir.

◊I. Haçlı Seferi sonunda Haçlılar, Kudüs'ü ele geçirip, Urfa, Antakya, Trablus kontluklarını kurdular.

◊II.Haçlı Seferi, Haçlılara çok pahalıya mal oldu. Bir milyona yakın kayıp verdiler.

◊III. Haçlı Seferi'ne Avrupa kralları katıldı. Fakat bir sonuç alınamadı.

◊IV.Haçlı Seferi'nde Haçlılar hedeflerini şaşırıp, Bizans'ı yağmaladılar ve orada Latin İmparatorluğu'nu kurdular (1204).

HAÇLI SEFERLERİNİN SONUÇLARI

A) DİNİ SONUÇLARI:

1. Kilise ve din adamlarına olan güven **ilk defa** sarsıldı.
2. Kilise ve papalık **ilk defa** güç kaybetmeye başladı.

B) SİYASİ SONUÇLARI:

1. Avrupa'da Derebeylik zayıfladı, merkezî krallıklar **ilk kez** güçlenmeye başladı.
2. Türklerin Anadolu'da ve batıya ilerleyişi bir süre durdu.

C) EKONOMİK SONUÇLARI:

1. Doğu-Batı arasındaki ticaret gelişti, Akdeniz kıyılarındaki şehirlerin limanların önemleri arttı.
2. Türk – İslam dünyası (Anadolu-Suriye-Filistin) birçok yönden zarar gördü. 3. Avrupa zenginleşti.

D) BİLİMSEL VE TEKNİK SONUÇLARI :

1. Avrupalılar İslâm medeniyetini yakından tanıdılar.
2. Barut, pusula, kâğıt, matbaa gibi teknik buluşlar Avrupa'ya taşındı. Bunlar Avrupa medeniyetinin gelişmesinde önemli katkılar sağlamıştır.

ANADOLU'NUN TÜRKLEŞMESİNDEKİ FAKTÖRLER

- * Anadolu'nun Türkleşmesi Malazgirt Zaferinden sonra beyliklerle birlikte hızlı bir şekilde olmuştur.
- * Anadolu'daki ilk Türk Beylikleri özellikle kuruldukları yerlerde yaptıkları eserlerle Anadolu'nun Türkleşmesinde etkili olmuşlardır. Bu eserler; Divriği Ulu Cami (Mengücekliler) – Erzurum'da Çifte Minare (Saltuklular) – Sivas'ta Gök Medrese (Danişmentliler).
- * Anadolu'nun Türkleşmesinde buraya gelen dervişler, şair ve düşünürlerde etkili olmuşlardır. **Örneğin**; Mevlana, Yunus Emre ve Hacı Bektaşî Veli gibi.

KÖSEDAĞ SAVAŞI – 1243

1243 yılında Moğollarla yapılan **Kösedağ Savaşı**'nda Anadolu Selçuklu Devleti yenildi. Bu savaş sonrası devletin birliği bozuldu. Bir süre sonra da Anadolu Selçuklu Devleti yıkıldı.

KÖSEDAĞ SAVAŞI'NDAN SONRA

Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra Anadolu'da kurulan Türk beylikleri

1. OSMANOĞULLARI	7. Candaroğulları
2. Karamanoğulları	8. Aydınoğulları
3. Germiyoğulları	9. Dulkadiroğulları
4. Karesioğulları	10. Saruhanoğulları
5. Hamitoğulları	11. Ramazanoğulları
6. Menteşeoğulları	12. Eretna Devleti